

Bijlagen

BIJLAGE 1: DECRETEN EN OMZENDBRIEVEN

Meer informatie over het inschrijvingsrecht:

Basisonderwijs

- Samenvatting inschrijvingsrecht voor basisscholen gelegen in een LOP-gebied:
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=5836>
- Samenvatting inschrijvingsrecht voor basisscholen gelegen buiten een LOP-gebied:
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=5150>
- Stroomschema inschrijven leerlingen leerling met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs:
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=5936>

Secundair onderwijs

- Samenvatting inschrijvingsrecht voor secundaire scholen gelegen in een LOP-gebied:
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=5837>
- Samenvatting inschrijvingsrecht voor secundaire scholen gelegen buiten een LOP-gebied:
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=5151>
- Stroomschema inschrijven leerlingen leerling met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs:
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=5936>

Meer informatie over bewarende en sanctionerende maatregelen:

Basisonderwijs

- Schorsingen en uitsluitingen in het basisonderwijs (BaO/2014/04):
<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14691>
- Afwezigheden omwille van schorsingen en/of uitsluitingen in het basisonderwijs (BaO/2002/11: omzendbrief 'Afwezigheden van leerlingen in het basisonderwijs'):
<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13281#3-7>

Secundair onderwijs

- Schorsingen en uitsluitingen in het voltijds secundair onderwijs (SO 64: omzendbrief 'Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs'):
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9418>
- Afwezigheden omwille van schorsingen en/of uitsluitingen in het secundair onderwijs (SO/2005/04: omzendbrief 'Afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs'):

<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13644>

- Schorsingen en uitsluitingen in het deeltijds secundair onderwijs (SO/2008/08: omzendbrief 'Stelsel van Leren en Werken'):
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14006#11>
- Schorsingen en uitsluitingen in buitengewoon secundair onderwijs (SO/2011/03/BuSO: omzendbrief 'Structuur en organisatie van het buitengewoon secundair onderwijs'):
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309>

M-decreet

Decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften van 21 maart 2014

<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14719>

Decreet leerlingenbegeleiding

Decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding met het Besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 2018 tot operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15157>

Decreet rechtspositie

Verweven in decreet basisonderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12254>

Verweven in codex secundair onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14289>

BIJLAGE 2: SAMENSTELLING BEROEPSCOMMISSIE

Verweven in decreet basisonderwijs artikel 37/3:

§ 1. De beroepscommissie wordt opgericht door het schoolbestuur.

§ 2. Het schoolbestuur bepaalt de samenstelling van de beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° de samenstelling kan per te behandelen dossier verschillen, doch kan binnen het te behandelen dossier niet wijzigen;

2° de samenstelling is als volgt: enerzijds "interne leden", zijnde leden van de klassenraad die besliste het getuigschrift basisonderwijs niet toe te kennen, waaronder alleszins de directeur of zijn afgevaardigde, eventueel aangevuld met een lid van het schoolbestuur; anderzijds "externe leden", zijnde personen die extern zijn aan dat schoolbestuur en aan de school die besliste het getuigschrift basisonderwijs niet uit te reiken.

In voorkomend geval en voor de toepassing van deze bepalingen:

a) wordt een persoon die vanuit zijn hoedanigheden zowel een intern lid als een extern lid is, geacht een intern lid te zijn;

b) wordt een lid van de ouderraad of, met uitzondering van het personeel, de schoolraad van de school die besliste het getuigschrift basisonderwijs niet toe te kennen, geacht een extern lid te

zijn, tenzij de bepaling vermeld in punt a) van toepassing is;
3° de voorzitter wordt door het schoolbestuur onder de externe leden aangeduid.

§ 3. Het schoolbestuur bepaalt de werking, met inbegrip van de stemprocedure, van de beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° elk lid van een beroepscommissie is in beginsel stemgerechtigd, met dien verstande dat bij stemming het aantal stemgerechtigde interne leden van de beroepscommissie en het aantal stemgerechtigde externe leden van de beroepscommissie gelijk moet zijn; bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend;

2° elk lid van een beroepscommissie is aan discretieplicht onderworpen;

3° een beroepscommissie hoort de ouders in kwestie;

4° een beroepscommissie beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen, waaronder eventueel het horen van een of meer leden van de klassenraad die het getuigschrift basisonderwijs niet toegekend heeft;

5° de werking van een beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van individuele personeelsleden van het onderwijs;

6° een beroepscommissie oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de reglementaire onderwijsbepalingen en met het schoolreglement.

Verweven in de codex secundair onderwijs in artikel 123/13:

§ 1. In het secundair onderwijs wordt een beroepscommissie ingesteld door een school- of centrumbestuur.

In een centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen wordt een beroepscommissie ingesteld door het centrumbestuur.

§ 2. In het secundair onderwijs bepaalt het school- of centrumbestuur de samenstelling van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° de samenstelling kan per te behandelen dossier verschillen, doch kan binnen het te behandelen dossier niet wijzigen;

2° de samenstelling is als volgt: enerzijds "interne leden", zijnde leden van het school- of centrumbestuur of van de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, met uitzondering van de directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen; anderzijds "externe leden", zijnde personen die extern zijn aan het school- of centrumbestuur en aan de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen.

In voorkomend geval en voor de toepassing van deze bepalingen:

a) wordt onder lid van het school- of centrumbestuur een lid verstaan van het orgaan dat de verantwoordelijkheid voor het georganiseerde onderwijs draagt;

b) wordt een persoon die vanuit zijn hoedanigheden zowel een intern lid als een extern lid is, geacht een intern lid te zijn;

c) wordt een lid van de ouderraad, de leerlingenraad of, met uitzondering van het personeel, de schoolraad van de school of het centrum waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, geacht een extern lid te zijn, tenzij de bepaling vermeld in punt b) van toepassing is;

3° de voorzitter wordt door het school- of centrumbestuur onder de externe personen aangeduid.

In het secundair onderwijs bepaalt het school- of centrumbestuur de werking, met inbegrip van de stemprocedure, van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° elk lid van een beroepscommissie is in beginsel stemgerechtigd, met dien verstande dat bij

stemming het aantal stemgerechtigde interne leden van de beroepscommissie en het aantal stemgerechtigde externe leden van de beroepscommissie gelijk moet zijn; bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend;

2° elk lid van een beroepscommissie is aan discretieplicht onderworpen;

3° een beroepscommissie hoort de betrokken personen en de leerling in kwestie;

4° een beroepscommissie beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen, waaronder eventueel het horen van een of meer leden van de klassenraad die een advies over de definitieve uitsluiting heeft gegeven;

5° de werking van een beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden van het onderwijs;

6° een beroepscommissie oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het school- of centrumreglement.

§ 3. In een centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen bepaalt het centrumbestuur de samenstelling van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° de samenstelling kan per te behandelen dossier verschillen, doch kan binnen het te behandelen dossier niet wijzigen;

2° de samenstelling is als volgt: enerzijds "interne leden", zijnde leden van het centrumbestuur of het centrum waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, met uitzondering van de directeur-afgevaardigd bestuurder of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen; anderzijds "externe leden", zijnde personen die extern zijn aan het centrumbestuur en het centrum waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen;

3° de voorzitter wordt door het centrumbestuur onder de externe personen aangeduid.

In een centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen bepaalt het centrumbestuur de werking, met inbegrip van de stemprocedure, van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° elk lid van een beroepscommissie is in beginsel stemgerechtigd, met dien verstande dat bij stemming het aantal stemgerechtigde interne leden van de beroepscommissie en het aantal stemgerechtigde externe leden van de beroepscommissie gelijk moet zijn; bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend;

2° elk lid van een beroepscommissie is aan discretieplicht onderworpen;

3° een beroepscommissie hoort de betrokken personen en de leerling in kwestie;

4° een beroepscommissie beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen, waaronder eventueel het horen van een of meer leden van de klassenraad dat een advies over de definitieve uitsluiting heeft gegeven;

5° een beroepscommissie oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het centrumreglement.

§ 4. Het beroep schort de uitvoering van de beslissing tot definitieve uitsluiting niet op, onverminderd het in artikel 123/10, § 1, 2°, en artikel 123/11, § 1, 2°, gestelde, onverminderd het in artikel 123/10, § 1, 2°, en artikel 123/11, § 1, 2°, gestelde.

BIJLAGE 3: INSPIRERENDE VOORBEELDEN

Tip: voor inspirerende praktijkvoorbeelden, bevaag (1) uw pedagogisch begeleider, (2) het lokaal overlegplatform in uw regio of bevaag u bij (3) het netwerk Samen tegen Schooluitval of Leerrecht in uw regio.

Inspirerend voorbeeld 1:

Lerend netwerk verbindend en herstellend schoolklimaat (Antwerpen – Centraal Meldpunt): <https://onderwijsnetwerkantwerpen.be/nl/ona/verbindend-netwerk-2017-2018>

Inspirerend voorbeeld 2:

Warme overdracht van de werkgroep ‘Warme overdracht bemiddelings- en oriënteringscel’ Mechelen (Tom van Waterschoot)

Eruit of erin?

Jongeren die tijdens het jaar van school veranderen, lopen een verhoogd risico. Zij komen in een vreemde context terecht, kennen de andere leerlingen en leerkrachten vaak niet of beperkt, zijn niet vertrouwd met het nieuwe schoolklimaat en hebben de tijd gemist die de school investeert in opstart van nieuwe klasgroepen. Als een leerling van school verwijderd wordt omwille van gedragsproblemen, stijgt het risico nog meer. Deze leerling komt niet enkel in een nieuwe schoolcontext terecht, hij neemt ook een geschiedenis mee. En die geschiedenis ‘talks shit’!

Een school weet dat als ze een jongere opnemen, na definitieve verwijdering van een andere school, ze een geschiedenis in huis pakken die voor hen onbekend is en onvoorspelbaar. Niet zelden loopt het daardoor snel terug mis en dreigt een nieuwe verwijdering.

In Mechelen worden we geconfronteerd met enkele jongeren die reeds in verschillende scholen hebben getracht opleiding te volgen, maar omwille van moeilijkheden met gedrag in de schoolse context, werden verwijderd. We zien bovendien enkele gezinnen waarbij dit geldt voor meerdere broers en/of zussen.

Het BOC staat in voor een goede opvolging van verwijderde jongeren uit scholen en houdt de vinger aan de pols tot instroom in een nieuwe school is geschied. Het stelt vast dat verwijdering en nieuwe instroom, ook risico betekent. Vanuit het BOC ontstond de ad hoc werkgroep ‘Warme Overdracht’ om na te denken over deze problematiek en stappen te zetten naar goede opvolging.

Onbekend is onbemind...

Een jongere die in het midden van het jaar verandert, is voor de nieuwe school onbekend. Het CLB-dossier is nog niet overgedragen als de jongere al plaats neemt in de klas. Deze **onwetendheid creëert soms problemen**. Een school weet niet waar ze moeten mee rekening houden bij deze jongere en kunnen dus geen aangepaste aanpak voorzien voor zover nodig en haalbaar.

Het enige dat men weet van een ‘recent uitgesloten’ jongere, is dat er problemen waren. Dat geeft hem/haar al snel het **etiket een ‘probleemjongere’** te zijn. Dit kan aanleiding geven tot opmerkingen of snelle interpretaties over het gedrag, die negatief zijn en onmiddellijk verwijdering bewerkstelligen.

Een nieuwe jongere in een school heeft geen bindingen met leerlingen of leerkrachten. Binding is een belangrijk en onzichtbaar web waarop goede relaties en samenwerkingsverbanden worden onderhouden. Het **gebrek aan binding in het begin**, creëert aldus een risico. (Leerkrachten die bewaking moeten doen in een klas waaraan ze geen les geven, kennen dit probleem. Zij ervaren vaak geen impact of controle over de klas en voelen zich uitgedaagd met tuchtproblemen als gevolg). In het begin van een schooljaar wordt aan de uitbouw van binding aandacht geschonken, maar doorheen het schooljaar is daar geen ruimte voor. Etikettering en verwijderende communicatie kunnen een goeie relationele ontwikkeling belemmeren, waardoor het van aan de start al misloopt.

Wat kunnen wij doen?

Er zijn twee elementen die een probleem vormen bij plotse overgang naar een andere school: het gebrek aan informatie over de jongere en het gebrek aan binding tussen de jongere en de school (leerkracht, leerlingenbegeleider en directie).

Een verwittigd man...

Informatie over een jongere wordt overgedragen via het CLB. De 'vlucht' van dit dossier is echter trager dan de jongere zelf. Idee is om te werken met een overdrachtsfiche. Er zijn voorbeelden bekend van St.-Ferdinand waar men werkt met zo'n fiche. Die fiche komt tot stand na een uitgebreide intake bij start in de school, men noemt het '**binnen-buiten-fiche**'. De intake wordt afgenomen door pedagogen-leerlingenbegeleiders binnen de school en resulteert in een fiche waarin drie kolommen zijn opgenomen: binnenkant (wat de jongere ervaart binnenin, zonder dat die daar per se over communiceert), buitenkant (wat de jongere toont via gedrag) en aanpak. In de kolom 'aanpak' worden begeleidingsadviezen geformuleerd. Deze zijn concreet en in de praktijk toepasbaar. Een leerkracht die dus geconfronteerd wordt met moeilijk gedrag van deze jongere, moet kunnen in staat zijn via deze fiche te weten hoe best te reageren op dit gedrag om escalatie te voorkomen en positief ondersteunend te blijven t.a.v. de jongere.

Een fiche kan gedeeld worden met alle leerkrachten met als opdracht rekening te houden met de voorgestelde aanpak. Dit verhoogt de kans op slagen op integratie en beoogt de ontwikkeling van een positieve relatie. De fiche kan een leidraad zijn bij de bespreking van de jongere op een klassenraad: op die manier worden positieve ontwikkelingen bekrachtigd en moeilijke momenten bijgestuurd. Er kan met leerkrachten bekeken worden of zij het haalbaar vinden om de begeleidingsadviezen in de praktijk toe te passen. Als daar over moeilijkheden zijn, kan bekeken worden hoe de leerkracht hierin bij te staan of te zoeken naar positieve alternatieven.

De lijm van het netwerk.

Daarnaast blijkt het belangrijk om van bij de start te investeren in binding. Vaak is dit erg summier, er is een gesprek bij de directie, samen met de ouders. Een korte rondleiding in de school of een contact met de klastitularis. Maar een jongere wordt meestal snel 'gedropt' in een klas. Idee is te investeren in binding.

We beogen binding op verschillende niveaus: contact met de peers, de leeftijdsgenoten in de klas, overleg en kennismaking met de leerkrachten en een uitnodiging tot het krijgen van een 'feeling' met de identiteit van de school. Hoe kunnen we dit concreet maken?

Op het niveau van de leerlingen kan er ruimte gemaakt worden voor **een proactieve cirkel rond het thema 'kennismaking'**. De titularis maakt ruimte voor een cirkel via de gekende weg rond de vraag 'Wie ben ik?' Alle leerlingen stellen zich één voor één voor, met naam, interesses, geschiedenis met de school, enz... Op die manier krijgt de nieuwe leerling onmiddellijk een idee hoe er in de klas gesproken wordt met elkaar: met respect, met oog voor elkaar, gestructureerd en in een sfeer waar ieder het woord krijgt. De klasgroep komt op die manier op hem/haar af als een groep die uitnodigend is, hij/zij moet niet direct op zoek naar het beste subgroep om aansluiting te vinden. Dit gaat haantjes gedrag tegen en vermijdt de vorming van vooroordelen en uitsluiting.

Ten aanzien van de leerkrachten kan er een **klassenraad** georganiseerd worden waar de leerling aan participeert. Op die klassenraad kan gezamenlijk de fiche bekeken worden en de behoeften van de jongeren in het licht gesteld. Tegelijk kunnen leerkrachten hun verwachtingen verwoorden en aangeven wat de jongere kan verwachten van hen. Een klassenraad kan ook opgezet worden als een proactieve cirkel, waardoor ook hier deze manier van werken geïllustreerd wordt. Gelet op het vroege tijdstip van zo'n klassenraad (eerste dag of tenminste eerste week bij aankomst op de school), is er nog niets misgelopen. Leerkrachten en de jongere zelf hebben nog alle ruimte om behoeftes, verwachtingen en communicatie op een positieve manier te laten verlopen.

In de zoektocht naar een nieuwe school, verloopt het eerste contact steeds via de directie of de adjunct-directeur. Als die de procedure van instroom voorstelt, maakt die ook meteen duidelijk dat er intensief wordt geïnvesteerd in kansen. Deze investering komt niet enkel van de directie, maar ook van de leerkrachten, leerlingenbegeleiders en collega leerlingen. Het is 'menens' en het wordt gedeeld met iedereen. De school kan zichzelf op die manier voorstellen als **een netwerk waar de aanpak en de visie als een gedeeld en gedragen gegeven** naar voor komt.

Schema Warme Overdracht (BOC Mechelen, Tom van Waterschoot)

